

Tini Jeurissen-Frints: wij kunnen onze kinderen eerlijk in de ogen kijken (1981)

Sieth Delhaas

OPZIJ, april 1981

Inleiding

Vijf strijdlustige en vastberaden vrouwen van midden dertig doen het woord voor de rest van de 200 bewoners van Groot Welsden, een gehucht vlakbij Margraten in Z. Limburg:

Ze vechten vanaf 1978 tegen de plannen van de ENCI (de maatschappij, die ook de St. Pietersberg bij Maastricht verminkte) om het plateau van Margraten af te graven. Het is de ENCI te doen om het mergel, dat vlak onder de zeer vruchtbare grond gemakkelijk bereikbaar is. De aanslag zal een wond achterlaten van 450 hectare en 80 meter diep. Dit alles zou moeten gebeuren 'onder strenge voorwaarden' zoals de overheid de bewoners probeerde gerust te stellen. 'Maar' zegt Jennij Frints- Nelissen 'wie zal dat controleren? Er gaan wel twee generaties overheen en het zal een eeuw duren voordat alles enigszins is hersteld.'

Uniek landschap

De vrouwen vechten uit allerlei motieven. Bijna elke dorpeling heeft een eigen huis en eigen bedrijf. Grote oude Limburgse boerderijen liggen aan weerskanten van de beroemde 'holle-wegen', die typerend zijn voor het Zuid-Limburgse landschap. De uiterst vruchtbare grond wordt gebruikt voor fruit-, groente-, veeteelt en akkerbouw. Drie van deze vrouwen hebben een boomkwekerij, hun kinderen zullen later hun werk overnemen.

Maar behalve de broodwinning gaat de aantasting van dit unieke landschap hen aan het hart. Geboren en getogen Limburgers willen ze niet, dat dit land vernietigd wordt. Tini Jeurissen-Frints legt uit: 'Er wordt beloofd, dat de vruchtbare laag aarde later weer zal worden aangebracht. Maar het is bewezen, dat die grond, als die tientallen jaren op een hoop heeft gelegen, waardeloos is geworden. Bovendien is de kwaliteit van de grond juist te danken aan de onderliggende mergel. Dus de schade is onherstelbaar.'

De Stichting 'de verontruste bewoners van Groot Welsden' heeft een kerngroep van vijftien mannen en vrouwen. Soms worden ze 's avonds om een uur of half tien opgeroepen, dan is er nieuws en komen ze snel bij elkaar om te praten. Moet de hele bevolking geraadpleegd worden, dan komen ze in het hotel bij elkaar. Er is een grote onderlinge eenheid en Tini verzekert, dat dit hen sterk maakt. 'De ENCI krijgt zo geen kans om mensen tegen elkaar uit te spelen. In 't Rooth, een nabij gelegen gehucht dat in 15 jaar van 200 tot 35 inwoners slonk, is de sfeer grondig verpest. Huizen en bedrijven werden door Ankersmidt, die de mergel voor de kunstmestproduktie nodig had, opgekocht. Er zijn daar heel nare toestanden ontstaan. En het litteken is nog altijd een gat van één kilometer en 40 meter diep.'

Is er enige kans, dat de machtige ENCI tegen gehouden kan worden? Deze vrouwen zeggen zeer zelfbewust ja. De gemeenteraad van Margraten heeft tegen de afgraving gestemd. Andere ijzers in het vuur zijn, dat import van mergel goedkoper is, dat vliegias, een product dat onder andere de hoogovens en andere centrales overhouden en waar men geen weg mee weet, een vervangende grondstof is voor het mergel en bovendien veel goedkoper. Nog zwaarder weegt wellicht het feit, dat niet alleen voor de oppervlaktemeters zal moeten worden betaald, maar ook voor de meters, die in de diepte gegraven moeten worden. Tinie: 'als ze ook de dieptemeters moeten betalen, zoals het vroeger in de mijnbouw ging, wordt het natuurlijk financieel veel minder aantrekkelijk. Een advocaat zoekt dit voor ons uit.'

Nieuw was de ochtend van ons gesprek, dat de Milieufederatie de prachtige oude molen, die midden op het plateau staat in gebruik zal nemen als informatiecentrum. Een beletsel temeer, dat vertraging kan brengen. De aanleg van de riolering in het dorp gaat onverstoort door, huizen worden regelmatig gerestaureerd en gemoderniseerd. Fien Frints-Nelissen zegt: 'Ze kunnen straks niet zeggen, zoals zo vaak gebeurt: het was toch een ouwe troep, er is niets aan verloren gegaan. En vergrijsd is de bevolking evenmin, want de gemiddelde leeftijd is hier 30 jaar. Werkgelegenheid, zoals het toverwoord tegenwoordig luidt om allerlei ongewenste dingen toch door te drukken, is ook geen argument.'

Tinie: 'Wij kunnen tenminste onze kinderen later eerlijk in de ogen kijken, want we hebben gevochten om ons dorp te laten leven.'